A/ 01-12-2022

Ministerie van Financiën

1/12 12.15 u.

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst (t.i.)

DG Toeslagen
Directie Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

Kabinetsreactie op het vooronderzoek van het College voor de Rechten van de Mens

Datum
25 november 2022

Notanummer
2022-0000288316

Bijlagen
1. Kabinetsreactie vooronderzoek
2. Bespreeknota concept kabinetsreactie
3. Vooronderzoek van het College voor de Rechten van de Mens

Aanleiding

Op 15 september 2022 heeft het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) een vooronderzoek naar de vermeende discriminerende effecten van de werkwijzen van de Belastingdienst/Toeslagen uitgebracht. De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft bij brief van 29 september 2022 om een reactie op dit vooronderzoek verzocht. Hierbij leggen wij u de kabinetsreactie ter ondertekening voor. U, staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, leggen wij deze kabinetsreactie ter informatie voor.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met de verzending van bijgevoegde kabinetsreactie?
- Zo ja, zou u dan de kabinetsreactie willen ondertekenen?
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van de bijgevoegde eerdere nota en de nu voorliggende nota conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

akkoord

Kernpunten

- Dit vooronderzoek is uitgevoerd in het kader van de behandeling van de individuele klachten die bij het College zijn binnengekomen van burgers die zich door Toeslagen gediscrimineerd voelen.
- In de Kabinetsreactie wordt kort ingegaan op de opzet van het onderzoek, het verschil tussen direct en indirect onderscheid en de conclusies van het College.
- Daarnaast wordt aangegeven dat de uitkomsten in lijn zijn met eerdere rapporten en wordt verwezen naar de maatregelen die hiertegen zijn genomen.
- Ten slotte worden twee opmerkingen geplaatst bij de interpretaties van de statistische uitkomsten van het rapport. Zie hiervoor de cursieve passage.
- De eventuele bezwaren die wij hebben tegen de uitkomsten van het vooronderzoek worden ingebracht tijdens de behandeling van de individuele zaken, zoals ook door het College is aangegeven als de te volgen weg. De eerste twee zaken staan gepland in december 2022.

Afstemming:

- De kabinetsreactie is via de Interdepartementale Werkgroep Toeslagen aan onze (Toeslagen) opdrachtgevers voorgelegd. De door hen gemaakte opmerkingen zijn verwerkt.

Politiek/bestuurlijke context

- De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft bij brief van 29 september 2022 om een reactie op dit vooronderzoek verzocht.
- Ook heeft het lid Azarkan (DENK) een dertigledendebat aangevraagd over het rapport van het College voor de Rechten van de Mens.
- De vaste commissie voor Financiën heeft op 10 november besloten u te verzoeken om de gevraagde kabinetsreactie binnen twee à drie weken aan de Kamer te doen toekomen.

Communicatie

- De concept kabinetsreactie is voorgelegd aan woordvoering.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

A/ 16-11-2022 bespreken

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

DG Toeslagen
Directie Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

Nota kabinetsreactie op het vooronderzoek van het College voor de Rechten van de Mens

Datum
3 november 2022

Notanummer
2022-0000270078

Bijlagen
1. Concept kabinetsreactie vooronderzoek

Aanleiding

Op 15 september 2022 heeft het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) een vooronderzoek naar de vermeende discriminerende effecten van de werkwijzen van de Belastingdienst/Toeslagen uitgebracht. De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft bij brief van 29 september 2022 om een reactie op dit vooronderzoek verzocht. Bijgaand treft u de concept Kabinetsreactie aan.

Bespreekpunten

- Graag bespreken wij met u beiden de inhoud van de huidige concept kabinetsreactie, om te zien of u nog opmerkingen heeft die wij kunnen verwerken. In het bijzonder willen wij stil staan bij:
  - de cursieve passage die ziet op de interpretaties van de statistische uitkomsten van het rapport.
  - de mogelijkheid van gezamenlijke verzending met de stukken uit de bundel van het Jaarplan Toeslagen in december.

Kernpunten

- Dit vooronderzoek is uitgevoerd in het kader van de behandeling van de individuele klachten die bij het College zijn binnengekomen van burgers die zich door Toeslagen gediscrimineerd voelen.
- In de Kabinetsreactie wordt kort ingegaan op de opzet van het onderzoek, het verschil tussen direct en indirect onderscheid en de conclusies van het College.
- Daarnaast wordt aangegeven dat de uitkomsten in lijn zijn met eerdere rapporten en wordt verwezen naar de maatregelen die hiertegen zijn genomen.
- Ten slotte worden twee opmerkingen geplaatst bij de interpretaties van de statistische uitkomsten van het rapport. Zie hiervoor de cursieve passage.
- De eventuele bezwaren die wij hebben tegen de uitkomsten van het vooronderzoek worden ingebracht tijdens de behandeling van de individuele zaken, zoals ook door het College is aangegeven als de te volgen weg. De eerste twee zaken staan gepland in december 2023.

Toelichting
Vooronderzoek

- Het College concludeert dat er voldoende feiten zijn die een vermoeden doen ontstaan dat er bij de harde fraudeaanpak door de Belastingdienst/Toeslagen indirect onderscheid is gemaakt. De werkwijzen en processen van de Belastingdienst/Toeslagen troffen in het bijzonder personen met een buitenlandse afkomst.
- Dit heeft tot gevolg dat in de individuele zaken van dit vermoeden mag worden uitgegaan en dat de bewijslast op Toeslagen rust om aan te tonen dat zij niet in strijd met de gelijkebehandelingswetten heeft gehandeld.
- Of van zo'n objectieve rechtvaardiging sprake is, beoordeelt het College in dat individueel geval.

Bespreekpunt passage interpretatie rapport

Het rapport van het College is helder, maar de statistieken uit het rapport zijn niet altijd eenduidig over de mogelijke verklaringen van een oververtegenwoordiging. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk of de demografische samenstelling van de toeslagenpopulatie voldoende is meegewogen. Het is hierbij van belang om te benadrukken dat Toeslagen niet beschikt over informatie over etniciteit en afkomst van burgers en de gedane analyse dus niet kan reproduceren. Toeslagen heeft hier dan ook niet actief op geselecteerd en ook is niet geselecteerd op achternaam of geboorteplaats. Ook ten aanzien van de conclusies over de FSV-vermelding zijn nuances te maken. Zo geeft het College zelf al aan dat het van de personen die in 2014 en 2018 kinderopvangtoeslag ontvingen, heeft bekeken of zij in de FSV opgenomen waren. Er is dus niet gekeken naar de afkomst van álle personen die in de FSV geregistreerd staan. Ongeveer 11.000 van de ca. 57.000 mensen die zich hebben gemeld als gedupeerde bij de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) hadden een FSV-registratie, op een totaal van 270.000 burgers in FSV. Het is niet vastgesteld of de personen als gevolg van de aanvraag kinderopvangtoeslag in 2014 of 2018 in FSV zijn geregistreerd en of de registratie überhaupt enig verband hield met het ontvangen van kinderopvangtoeslag.

- Een optie kan ook zijn om de passage niet op te nemen: Het rapport maakt deel uit van de behandeling van de individuele gevallen. Tijdens die procedure is het dan ook van belang om aan te geven wat we inhoudelijk vinden van het rapport. Door deze passage in de kabinetsreactie op te nemen kunnen andere partijen inhoudelijke vragen gaan stellen en verschuift de discussie.
- Om niet vooruit te lopen op de individuele behandelingen wordt in de Kabinetsreactie niet (verder) inhoudelijk op het vooronderzoek ingegaan. Dit zal gebeuren in verweer op en tijdens de behandeling van de individuele klachten.

Algemene informatie over werkwijze het College:

- Het College doet onderzoek, adviseert regering en parlement, rapporteert aan internationale mensenrechteninstanties, geeft voorlichting en oordeelt in individuele gevallen over ingediende discriminatie klachten.
- Bij een "oordelen-procedure" (de individuele gevallen) toetst het College of een situatie of gedraging die iemand is overkomen, in strijd is met de bepalingen van de gelijkebehandelingswetgeving.
- De procedure bij het College is laagdrempelig: de procedure is gratis en de klager (de verzoeker) is niet verplicht om juridische ondersteuning in te schakelen.
- Onderdeel van die procedure is een zitting waarin de verzoeker en Toeslagen worden gehoord.
- Het oordeel van het College ziet op de constatering of er wel of geen verboden onderscheid is gemaakt.
- Het College kan geen schadevergoeding opleggen.
- Zij kan wel een aanbeveling doen, maar de aanbevelingen zien doorgaans op aanpassing van beleid.

Afstemming:
- De Kabinetsreactie is via de Interdepartementale Werkgroep Toeslagen aan onze (Toeslagen) opdrachtgevers voorgelegd. De door hen gemaakte opmerkingen zijn verwerkt.

Politiek/bestuurlijke context
- De vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer heeft bij brief van 29 september 2022 om een reactie op dit vooronderzoek verzocht.
- Ook heeft het lid Azarkan (DENK) een dertigledendebat aangevraagd over het rapport van het College voor de Rechten van de Mens.

Communicatie
- De concept kabinetsreactie is voorgelegd aan woordvoering.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.